

**ВІЗУАЛЬНЕ БІНАРНЕ ТЕСТУВАННЯ ТА ФОТОМЕТРИЧНЕ
ВИЗНАЧЕННЯ ГІДРОГЕН СУЛЬФІДУ, РОЗЧИНЕНОГО У
ПІДЗЕМНИХ СУПУТНЬО-ПЛАСТОВИХ ВОДАХ
НАФТОГАЗОКОНДЕНСАТНИХ РОДОВИЩ**

Олена Решетняк¹, Наталія Німець², Антон Пантелеймонов¹,
Оксана Чернишова³

¹*Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, м. Харків,
майдан Свободи, 4;*

²*Український НДІ Природних газів "УкрНДІгаз", м. Харків,
Гімназична наб., 20;*

³*ДНУ «НТК «Інститут монокристалів» НАН України, м. Харків,
пр. Науки, 60. e-mail: reshetnyak@univer.kharkov.ua*

Щоб не порушувати природної гідродинамічної рівноваги, високомінералізовану супутньо-пластову воду, яка вийшла на поверхню разом із добутими газом та нафтою, повертають назад в надра. Хімічний склад її повинен відповідати нормативним показникам, зокрема, вміст розчиненого H_2S не повинен перевищувати $c_{\text{гран.}} = 15$ мг/л.

В роботі запропоновано спосіб експрес-контролю H_2S , розчиненого у зворотній супутньо-пластовій воді, на основі візуального бінарного тестування із застосуванням одного зразка порівняння. Для скринінгу H_2S вибрали тест-системи на основі стабілізованої суспензії MnS або CdS (рН 10, стабілізатор – 0.2%-вий розчин желатину); мутність суспензій співставляли на чорному фоні при боковому розсіяному денному освітленні. Рівень концентрації у тест-зразку порівняння ($c_{\text{порівн}}$) оцінювали методом статистики спостережень; надійність встановленої величини $c_{\text{порівн}} = 13.4$ мг/л забезпечує ймовірність пропуску помилкових негативних результатів тестування не більше 5%. Стабілізована суспензія CdS мала кращі аналітичні характеристики, ніж MnS .

Проведено бінарне тестування H_2S в пробах зворотної супутньо-пластової води з районів газовидобутку Харківської області. В якості референтного метода обрано методику спектрофотометричного визначення вмісту H_2S за допомогою реакції з *n*-фенілендіаміном; реакція протікає в кислому водно-метанольному середовищі (рН~1.6; $\varphi_{\text{метанола}}=15\%$) у присутності $Fe(III)$. Після змішування розчини нагрівали 10 хв на водяній бані, охолоджували, залишали в темному місці на 15 хв і фотометрували при $\lambda=595$ нм (продукт реакції інтенсивно забарвлений у фіолетовий колір). Лінійність градууювального графіка зберігалася в діапазоні масових концентрацій H_2S (0.03-2.0) мг/л. Значення межі визначення, що було оцінене за рівнянням градууювальної залежності, склало 0.02 мг/л. Правильність методики підтверджено методом “введено / знайдено”.